

ERDÉLYI GAZDA

ÁLTALÁNOS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egész évre . . . 4 frt. | Félévre . . . 2 frt.

Az „Erdélyi Gazda” előfizetőinek a „Méhészeti Közlöny” is megküldetik ingyen.

Az erdélyi gazdasági egyesület tagjai a „Méhészeti Közlöny”-nyel együtt ingyen kapják.

Az erdélyrészi méhészegylet tagjai egész évre 3 frt, félévre 1 frt 50 kiral fizethetnek elő.

Külön a „Méhészeti Közlöny”-re előfizetni nem lehet.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:

KOLOZSVÁRT, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZÁM.

Ide intézendők ugy a lap szellemi részét illető közlemények és hirdetések, valamint az előfizetések és hirdetési penzek is.

Hirdetések és melléletek a legolcsóbb árak mellett vétetnek fel.

Kéziratok nem adatnak vissza.

TARTALOM.

Előfizetési felhívás.

Körültekintés. Sz. P.-től.

Szolnok-Dobokamegye termeléséről és gazdasági rendszeréről. III. Székely Sándortól.

A jégkárók becslése. II. Szüts Mihálytól.

A szőlő-ragya (Peronospora Viticola)

Uj műtrágya-gyár Fiumében.

Kormányintézkedés.

A csemege-szőlő értékesítése.

Szakirodalom.

Kereskedelmi jog- és ismeretek tára.

Vegyes közlemények.

A vetések állása Erdélyben. A hesseni légy Gyakorlati eljárás a takarmánytélék boglyázásánál. Az orvosság beadása az állatoknak. Arnyas falakra alkalmas futónövények.

Piaczi értesítő.

Nyilttér.

Előfizetési fölhívás.

Egy féleve már hogy az „Erdélyi Gazda” jelenlegi újabb formájában és emelkedett szellemi tartalmával pályáját megkezdette. Olvasóink véleményének adunk kifejezést, midőn constatáljuk, hogy az új „Erdélyi Gazda” általános rokonszenvet keltett eddig megjelent számaival és a pártolásra méltónak ítéltetett.

Kérjük ennél fogva lapunk t. pártolóit, hogy az év második felének bekövetkeztével előfizetéseiket megújítani és lapunkat ismeretkörükben ajánlani s részére újabb pártolókat szerezni sziveskedjenek; mert csak tömeges pártolás mellett adhatunk terjedelmes számokat.

Az előfizetési föltételek lapunk homlokán olvashatók.

Az eddig megjelent összes számok is készletben vannak és egész évre szóló új előfizetőinknek szintén megküldetnek.

Mutatvány-példányokat készséggel és ingyen küldünk.

Kiváló tisztelettel
az „ERDÉLYI GAZDA” szerkesztősége és kiadóhivatala.

Körültekintés.

(Aratási és áralakulási kilátások. Jégkárók. Az új román vámtarifa. A lóhus árusítása Budapesten. A vasárnapi munkaszünet.)

Nem lesz olyan termésünk az idén, a mint reméltük. A kalászos gabonák általában ritkák és gazosak. Vannak jó tömött állású, szép kalászu gabonák is és kivált a Maros völgyében és a mezőségen láttunk ilyeneket. De a Szamos völgyében, a mely különben jó termő hely szokott lenni, az idén a rossz tavasz és a júniusi sok eső miatt a kalászosok gyengék. A kapások pedig nagyon hátra vannak. Többnyire csak most kapálják másodszor a kukoricát, sőt van akármennyi olyan is, a mely még egyszer sincs megkapálva.

Ennek daczára a hivatalos jelentések többnyire jó termés-, illetőleg jó aratási kilátásról hoznak hírt, a mi azt eredményezte, hogy a gabona-árak jelentékenyen leszálltak az utóbbi napokban.

A ki azonban a tényeket ismeri, alig kételkedhetik a fölől, hogy az ideai aratás után nem lesz olcsó gabona és azok a gazdák, a kik jó árakat akarnak elérni, most még a spekulánsokkal szóba se álljanak.

A jégverések is gyakoriak hazarészünkben és ennek folytán sok a kár. Ez is csökkenti a hozamot és így a gazda jövedelmét. Bárha sokan biztosítják a gazdák közül terményeiket a jégverés okozta kár ellen s jégkár-biztosító consortium részéről egy egész hadsereg „kár liquidator” működik a vidéken, de az olyan negyed óráig tartó, sűrűn hulló jégeső után a liquidált 3-5-10%-os kártérítés, a mit a birtokos legtöbbszörre, ha pörlekedni nem akar, elfogadni kénytelen, még a veszett fejsze nyelével sem ér fel. Ám a díjat busásan meg kell fizetnie.

Ha pedig a megajánlott csekély kártérítéssel meg nem elégedik és károsodása tudatában s igazsága érzetében szakbizottságot kér a kárvallott, a melynek a tényleges állapoton nyugvó részrehajlatlan ítélete az ő javára billenti a mérleget, akkor a liquidator úr előtt a bizottság azon tagjai, a kik merészkedtek észrevenni és megállapítani a 20%-os kárt ott, a hol ő csak 5-t liquidált és a 40%-ot ott, a hol ő 20-at ajánlott, legalább is nagyon ostobák és nem tudják mi a jégkár, vagy véleménye szerint részrehajlók voltak a kárvallott iránt, mert szerinte csak az az igazságos és részrehajlatlan szakértői becslés, a mely a biztosító társaság javára dönti el az ügyet.

Helyesen cselekednek jégkárosult gazda-

társaink, ha a kár liquidálása előtt jégverte gabonáikat többször figyelmesen megvizsgálják s ennek alapján a kárt biztosan megállapítják, hogy ha a kár fölvétele nem történik a tényleges állapotnak megfelelően, nyugodtan kívánhassák a szakértő bizottság megalakítását és becslését, de igazságos követelésüktől el ne álljanak, mert a biztosításnak csak úgy van értelme, ha a kár valóban megtérítettik.

Románia kísérletképpen új vámtarifát léptet életbe, mely tarifa szerint az összes ipari cikkek két csoportba osztattak. Az egyik csoport védvám alá esik, a másik csoport pedig, melybe oly ipari termékek soroztattak, melyet Romániában nem gyártanak s nem is fognak egyhamar gyártani, finansialis vám alá vettetik.

Aránylag egyik csoport vámja sem nagy, sőt a második csoportnak több cikke után csak az érték 5 százalékában van megállapítva, átlag pedig 8 százaléknál nem nagyobb.

A román kormány ez által nem kívánja a iparcikkeit monopolizálni, hanem csupán néhány cikket kíván a nemzeti ipar fejlesztése érdekében kellő oltalomban részesíteni.

Ez fölötte fontos Erdélyre, kivált pedig a Romániával határos megyékre nézve, a melyek iparcikkeik jelentékeny részét ott szokták értékesíteni, minthogy e miatt némely iparcikkeknek Romániába való bevitele meg lett nehezítve.

Fordítsák azonban a székely és szász iparosok figyelmüket hazánk központja felé, a mely még többnyire osztrák iparcikkokkal láttatik el és keljenek azokkal nemes versenyre, ott bő kárpótlást nyerhetnek romániai veszteségeikkel szemben.

Ugy látszik, nemsokára utól érjük Ausztriát a civilizációban. Kilátásban van ugyanis, hogy Budapesten is fognak nemsokára lóhust is mérni. Ez egyébként fontossággal bír ugy nemzetgazdasági, mint ipari és a szegényebb néposztálynak élelemmel való ellátása tekintetéből.

Kifogyhatatlan az üdvös reformokban Baross ministerünk. Az ő kezdeményezése folytán törvénné vált a vasárnapi munkaszünet is, melynek értelmében jövőre gazdasági-, ipari- vagy kereskedelmi munka nem üzhető vasárnap. Még a hajvágás és borotválás is tiltva van vasárnap 10 órán túl, hacsak az nem privát háznál teljesítettik.

Kiszámíthatatlan az az erkölcsi és a nemzeti erőnek növelésében nyilvánuló hatás, mely ez által elértik. Megteremtője számíthat a munkás-osztály hálájára.

Sz. P.

Szolnok-Dobokamegye termeléséről és gazdasági rendszereiről.

III.

A megye gazdasági rendszereiről.

El kell ismernünk ugyan, hogy hazánkban a belterjességre még nem jutottunk, de azért a megye egyes birtokai előtt igen szép jövő áll; mert közgazdasági viszonyai a haladásra kiválólag kedveznek és a belterjességre való átmenetelt nemcsak megengedik, hanem egyenesen tanácsolják is. Elmondhatjuk ezt a kendi-lónai uradalomról, melynek „gazdálkodási rendszere érdekes és tanulságos anyagot nyújt, — mondja Baranyai István, az országos magyar gazdasági egyesület titkára — mert közvetlen a haza gazdaságainak értékét és jövedelmezőségét tetemesen emelni van hivatva; továbbá a szent-benedeki, somkerek, bethleni, rettegi, sajó-szt-andrási stb. gazdaságokról. Valamint a megye külterjes gazdálkodásánál csak akkor lehet belterjességre való átmenetelt észlelni, ha a közgazdasági tényezők, valamint az anyagi és szellemi helyzet kedvezőbbek lesznek: épen úgy azon birtokok, melyeknek tulajdonosai a gazdasági érteket és szakértelmet nem nélkülözik s a közgazdaság fejlesztéséhez szükséges áldozatot meghozzák nemcsak a belterjességre, hanem a haladás azon fokára is el fognak jutni, hogy reájuk majd büszkén mutathatunk.

Az állandó legelővel bíró gabonatermelő gazdasági rendszerek közül a megyében jelenleg leginkább a 2 és 3 nyomású gazdálkodást üzik. Mindenki előtt ismeretes, hogy a 2 nyomású gazdálkodás mennyire akadályozza a mezőgazdaság előmozdítását; de azonkívül — mint tudjuk, igen hátrányos az egyesek anyagi érdekeinek szempontjából is. Ezen gazdálkodás előnyére semmit sem hozhatunk fel s hogy az mégis több községben üzetik, annak okát a nép szomorú morális és intellectualis helyzetében kell keresnünk. A szomszéd megyei szászok egyáltalán a 3 nyomású gazdasági rendszert üzik és pedig igen előnyösen; mert morális és intellectualis helyzetük kedvezőbbnek mondható. A 3 nyomású gazdasági rendszer előnyös voltát tagadni nem lehet; valamint azt sem, hogy a megye viszonyai között a kisebb birtokosoknak tagosított és tagosítatlan birtokokon egyaránt a 3 nyomású gazdasági rendszer a legmegfelelőbb. Ugyanezt igazolja a gyakorlatban azon körülmény is, miszerint a kisbirtokosok tagosítás után is többnyire a 3 nyomású gazdasági rendszert üzik.

Egyes nagyobb birtokokban a takarmány- és magtermelésre szánt mesterséges kaszálókat néha legelőnek is használják; mindazonáltal a megyében *vetett legelővel bíró gazdasági rendszereiről* nem szólhatunk, mert legelőfordák nincsenek.

Váltógazdaságot találunk a baczai gazdaságban, a kendi-lónai uradalomban; továbbá a szent-benedeki, szász-nyiresi, rettegi, bethleni, apanagyfalusi, somkerek, sajó-szt-andrási stb. gazdaságokban. E helyeken, valamint a megye azon részeiben, hol váltógazdaságot üznek, ott a gazdálkodás fejlett; mert a gazdaság üzésére a kellő mennyiségű és minőségű vetőmag és trágyán kívül kellő számu ígás és haszonállatot; ezek számára okszerűen berendezett épületeket és kellő mennyiségű takarmányt, cselédséget; továbbá eszközöket és gépeket stb s mindezek fölött a mi legszükségesebb: okos, értelmes, előrelátó és pontosan számító *szakképzettséget* találhatunk.

Ennyit kívántam a megye gazdasági rendszereiről röviden elmondani s befejezésül Barcsay Kálmán szavait idézem:

„A szorgalom, kitartás, szellem és főleg a folytonos munkának a rideg természet fölötti győzelmét láttuk Szt-Benedeken, — bárha mentől többször és mentől számosabb helyen lennének hasonló győzelmek tanúi; — mert csak ily győzelmek biztosíthatják nemzetünk számára a jövő évezredet!!!“

Székely Sándor.

A jégkárók becslése.

II.

Általában nem igen tartom elfogadható alapnak, különösen a megért terménynél, hogy a szalmán, vagy kalászon kikereshető jégütések számából indulnak ki a kárszázalék meghatározására, ez nem biztos alap, nem lehet reá építeni; mert maga a jégütés még nem kár is egyszersmind.

A második mód, a kivert szem mennyiségének a földön való megállapítása, szintén igen egyszerű dolog. A kipergett mag tudvalevőleg egyenletesen borítja a talajt, mi onnét ered, hogy jégveréskor a szem pattog, a szalmára hull s onnét görög a földre. A kihullott mag mennyiségének a meghatározására ismernünk kell gazdasági magvainknak súlyviszonyát. Átlagos adatokat véve zsinórmértékül, 1 kg.-ra különböző terményeinkből e következő mennyiség esik:

1. 1 kg. buzában	van	26,600 szem
2. " " rozsbán	"	42,800 "
3. " " árpában	"	24,400 "
4. " " zabban	"	34,700 "
5. " " répamagban	"	48,000 "
6. " " napraforgóban	"	30,200 "
7. " " vöröshériben	"	624,200 "
8. " " babbán	"	2,000 "
9. " " lenmagban	"	230,000 "
10. " " kenderben	"	48,500 "

Adataink alapján, ha a jég által kivert magmennyiséget meg akarjuk határozni, föl kell venni egy bizonyos területre, például egy négyszög öltre, hogy hány kivert magot találunk a földön. Hogy a terület egy holdjára egy mmáza kivert szemet számíthassunk, egy négyszög öltön, a föntebb megjelölt növényekből, a következő mennyiségnek kell a földön találni:

1. Buzából	1600—1700 szem
2. Rozsból	2700—2800 "
3. Zabból	2200—2300 "
4. Árpából	1500—1600 "
5. Répamagból	1700—1800 "
6. Napraforgóból	2000—2100 "
7. Herféléből	39,000—40,000 "
8. Babból	1300—1400 "
9. Lenből	14,000—15,000 "
10. Kenderből	3000—3100 "

A magszámlálás ellen azt hozzák fel, hogy az eső a kivert magvak egy részét beiszapolja, a földbe veri, a madarak meg föleszik. Mig a termény lábán van, ezen ellenérveknek kevés értéket tulajdonítunk, sőt ellenkezőleg a nedvesség következtében a magvak felduzzadnak, színük megfehéredik s így annál jobban látszanak. A mondottak szerint a kihullott szem után való becslés a legmegbízhatóbb eredményt szolgáltatja. Kizárólag a lejtős helyek képezhetnek kivételt, hol a magvakat a víz magával sodorja.

Nagyon természetes, hogy a kivert szem mennyisége után való becslés nem minden növényre alkalmazható, jelesül repeze, mák s általában a nagyon apró magvak, nem becsülhetők, sem azon növények, melyek másnemű terményt adnak, mint a minők a takarmány- és czukorrépa, a dohány, a komló és szőlő. A felsorolt növényeknél az általános jelenségre kell a becslőnek támaszkodni.

A kárszázalék számadatainak megállapításánál az egyes növényeket illetőleg a következőkre kell figyelemmel lenni. Mindenek előtt megjegyzem, hogy 8° -ig való kárókra, a melyekhez a biztosító fél különben is csak azért ragaszkodik, hogy biztosítási díjtételét visszakapja, tekintettel lenni nem lehet és pediglen azért nem, mert az ilyet meg nem lehet határozni. Arra támpontokat kimutatni nem lehet.

A különféle takarmányfűvek és évelőknél a jégverés károsítása csak akkor jöhet figyelembe, ha már vagy közel vannak a virágzás-hoz, vagy teljes virágjukban vannak s ottól egész a lekaszálig. Ilyen esetekben is kisebb kár nem becsülhető; mert az meg sem látszik,

de a nagyobb jégverés következtében részben vagy egészben is tönkre mehetnek. Ha a jégverés után kiritkul a termény, a ritkuláshoz képest vehető fel a kár.

A tengerit meghasgatván a jég, annak a táplálkozását gátolja, a szerint, a mint több vagy kevesebb jég esett. A korai jeget úgy ez, mint a répa kiheveri, kivéven ha úgy az egyik, mint a másik növénynek szivhajtása pusztul el. Miatta ilyenkor a teljesen levert növények számaránya dönt a kár megállapításánál; föltéve, hogy a növényekből 30° -nak szivhajtását pusztította el a jég, a kár nem 30° , leend, hanem ily esetben még az összes megmaradt terményre 10—20° % fölvehető a végből, hogy belőle annyi a táplálkozás hiányos volta miatt nem juthat teljes kifejlődésre. Jelen esetünkben a 30° , levonásával marad még 70° % ; az ebben esett kárra még 15° -ot számítva, ez megfelel 10° , -nak, tehát a kár összege 30+10° = 45° % . Számításunk azon alapszik, hogy teljesen megsemmisült 30° , tehát a 15° , csak a megmaradt 70° , -ra vonatkozhatik, ennek 15° -a pedig az egész 10° , -ának felel meg.

A buza károsulása az első fejlődési időben szintén jelentéktelen, mert ez a sarjadzás által helyreépíttetik. A károsítás akkor vehető már számba, mikor a kalász, mint mondani szokás, hasban van. Ha kalászburkot erősen megveri a jég, akkor a kalász nem fog abból egyenesen felhatni, hanem a csúcsa bent marad s a kalász meggörbül. Az ilyen kalások virágozhatnak ugyan s termést is érlelnek, de minőség és mennyiség tekintetében alig érik a rendes fejlődésének 50° , -át. Így a számításra nézve tegyük föl, hogy a kalások számához képest, a sérültek száma 60° , tehát a sérülteknek 50° , -a, azaz fele kárba megy: ennél fogva az egész terményre kiterjedő kártételi mennyiség 30° , leend. — Fejlesztük második folyamán a jégütést kapott kalások, akár fölül törtek meg, akár lekuszálódtak, mintegy 75° , -ot vesztenek értékükből. Az ért kalások a jégütés következtében annyiban vétetnek figyelembe, hogy mennyi a belőlük kihullott mag? Ezt illetőleg hivatkozunk az általában mondottakra, de annyit ismétlésképpen meg kell jegyeznünk, hogy kisebb területre redukálva a földre vert szem mennyiségét, egy mmáza becslésére, a terület egy holdjához viszonyítva, egy négyszögméter területen 450 szemet kell megszámlálnunk.

A tönköly, hol ezt természetik, azon különbséggel, hogy kalásztengelye sokkal törékenyebb, mint a buzáé, ugyanazon törvényt követi. Ha fejlődése harmadik időszakában erős jég éri, szem kevés hull ugyan ki belőle, mert a toklásban erősen benne ül, hanem a kalász darabokra tördelve hull le.

A rozs korábbi fejlődése következtében még kevésbé van a korai jégkáróknak kitéve mint a buza, s ha ilyen éri, még inkább kipótolja a hiányt. — Később szalmája, mert szivósabb, a jégverésnek jobban ellentáll, mint a buzáé. A jégtört szalma után a kalász 70° % veszteséget szenved, jégütött kalások 40—50° , -ot. A jég által földre vert termény teljesen elvész. A rozs nagyon hullékony termény, nagyon pereg, érett korában igen sokat kiverhet belőle a jég. Annál inkább áll ez, mert a rozskalások minden jégverés nélkül is hiányos szemképződést mutatnak, tehát e viszony nem adja a kár igazi képét. Ezen felül magát a kalászt ritkán vágja le a jég; mert ruganyosabb, hosszabb. Ugyanazon jégverés, mely például az árpában 80—90° , kárt okoz, a rozsbán nem tesz csak 40—50° , -ot. — Egy mázsa kár megállapítására a terület egy holdjára, egy négyszögméterre 750 szem vehető fel.

Az árpa jó körülmények között, sok tekintetben pótolja a benne korán esett kárt. De másrészt meg gyakori eset kétérűsév válása oly formán, hogy a jégvert és és visszapotlás útján sarjadzva keletkező hajtások kalászaik még egészen zöldek, mikor a többi már egészen megérett. Az ilyen utónövésnek csak csokély értéke van. Itt az a kérdés merülhet föl, hogy

valjon az utónövésből keletkezett termés megérésének a bevétele nem kívánatosabb-e, mi azon esetben áll, ha 60—70% jégkár okoztatott annak idején. A kalászképződés idejében okozott károk nagymérvűek a szalma és kalász törékenyebb voltánál fogva. A letört szálak kártétele 80—100%, a lenyaklottaké pedig 50—60%. A földre vert termés teljesen tönkre megy. Különösen figyelni kell a sörárpára, melynek a földön álltában kell teljesen beérni, tehát korán le nem takarítható s így ebben a jég a harmadik időben az érés alatt nagyobb károkat okoz. Az árpaterítés mértéke a földön, holdanként egy mázsa kárra négyszögméterenként 410 szem körül áll.

Szűts Mihály.

A szőlő-ragya (Peronospora Viticola)

Azon szőlőbetegségek közt, a melyek szőlőinket fenyegetik, ránk nézve eddig a filloxera után legveszedelmesebb a szőlő-ragya, vagy az u. n. Peronospora Viticola nevű penészgomba. Ez állítólag Amerikából származik, hol „Mildew“ név alatt ismerik. Európában legelőször 1878-ban Franciaországban fedezték fel, hol „Mildiou“-nak neveztetik. — Franciaországban és Olaszországban a Peronospora évenként igen nagy károkat okoz a szőlőkben, úgy, hogy ezen országokban majdnem úgy félnek tőle, mint a filloxerától.

Magyarországban a Peronospora legelőször 1880-ban észleltetett, de csak kevés helyen és jelentéktelen foltokban. 1882-ben már az ország számos vidékén lépett fel s egyes helyeken meglehetősen pusztítást okozott, a legtöbb szőlőbirtok azonban akkor még csak az aszállynak tulajdonította a levelek elszáradását. Ezen év után a baj egészen 1888-ig szünetelt, 1888-ban, 1889-ben és 1890-ben azonban ismét több helyen és oly mérvben jelentkezett, hogy most már nekünk is komolyan kell foglalkoznunk a Peronospora elleni védekezés kérdésével.

A Peronospora először a szőlőlevelek alsó színén mutatkozik, kisebb-nagyobb fehéres penészfoltok alakjában, melyek később össze is folynak és a melyeknek megfelelőleg a levél felső színén először sárgás, később megbarnuló foltok támadnak.

Ha a baj nagyobb mértékben lép fel, akkor a levelek alsó fele olyan, mintha sűrűn be volna hintve cukorporral. A penész aztán szétrombolja a levél szövetét, úgy, hogy a levél összezsugorodik, elhal és elhull. Néha még a fiatal vesszőket, sőt a szőlőfürtöt is megtámadja és szintén tönkretesz. Szaporaságának tetőpontját rendszeresen augusztus- és szeptemberben éri el, ha nedves, esős és a mellett szeles az időjárás. Természetes dolog, hogy ha a gomba tönkretette a leveleket, a fürt sem tud igazán megérni, mert a levelek készítik azokat az anyagokat, melyek a fürtbe vándorolva, azt eddésé teszik. De a mellett a szőlőtöke is gyöngül, úgy, hogy a következő esztendőben nem bir annyit teremni, mint a mennyit különben termett volna.

A Peronospora különbözik az Oidium Tuckeri nevű ismeretes szőlőpenésztől; igen szembeszökő különbség a kettő között az, hogy a Peronospora a levelek alsó színét vonja be penészszálaival, az Oidium ellenben a levelek felső színét lepi ei.

A Peronospora nemcsak a levelek legfelső szövetrétegéből él, mint az Oidium, hanem behatol a levél belső szövetréseibe is. Spóráit (csiramagvait) nyáron és ősszel a szél viszi egyik helyről a másikra. Télen át egyes spórák (az úgynevezett „alvó spórák“) a lehulló levelek belsejében telelnek át és a következő esztendőben ezekből származik az új gomba-nemzedék.

Azért czél szerű össze a szőlőleveleket összegyűjteni és elégetni, mert ez által az alvó, vagyis téli spórák is megsemmisítenek. Ha a Peronospora valamely vidéken veszélyes mértékben lép fel, akkor tavasztól kezdve őszig

3—4-szer alkalmazott fecskendezéssel lehet elene védekezni. Erre czélra legczél szerűbb a következő kétféle folyadék valamelyikét használni:

1. Két vagy három kg. rézgálicz 5 liter meleg vízben feloldatik és beleöntetik 100 liter vízbe. Ezenkívül 2 kg. frissen égetett meszet feloldunk 5 liter vízben és az előbbi keverékbe öntjük. Az egészet jól össze kell keverni és használat előtt mindig erősen összerázni.

Ezt a francziák bordeauxi keveréknek (Bouillie Bordelaise) nevezik.

2. Egy másik hathatós keverék erre a czélra a következő: Három vagy négy liter meleg vízben 1 kg. rézgáliczot feloldunk. Ha az oldat kihűlt, 1 1/2 liter ammoniak-szeszt (22 fokot) adunk hozzá. Ez a keverék nemsokára megtisztul, sötétkék lesz és jól bedugaszolt üvegekben a felhasználás idejéig eltehető. Használatkor 200 liter vízzel kell főlhigitani.

Ez a keverék Franciaországban „Eau céleste“ név alatt ismeretes.

E két folyadék hármelyikéből mintegy 400 litert kell használni hektáronként egyszeri fecskendezésre. Mind a két említett folyadékot e czélra készített permetező-készülék segítségével igen finom eső alakjában fecskendezik a szőlőlevelekre.

Oly esetekben, midőn a Peronospora fellépésétől alaposan lehet tartani, leghelyesebb, ha a permetezést még a betegség fellépte előtt alkalmazzuk. (Praeventiv-eljárás.) Erre nézve Sajó Károly tanár az 1890. évben megjelent „Peronospora Viticola“ című munkájában a következő szabályok követését ajánlja:

1. A hol a Peronospora az előző évben pusztított, vagyis a hol a szőlőlevelek már aug. második felében, vagy szeptember első felében el voltak száradva, ott a következő évben ne várjunk a Peronospora felbukkanására, hanem előzzük meg, vagyis minden habozás nélkül szegődjünk a praeventiv-eljáráshoz. Egyes tökéket, vagy egész sort is kezelés nélkül hagyhatunk, hogy lássuk a különbséget. Ha a gombának a második fecskendezés után sem mutatkozik semmi nyoma sem, akkor két fecskendezés elég lesz és a harmadik (mert hármát szokás alkalmazni) elmaradhat.

2. A hol a baj az elmúlt évben nem mutatkozott, de kiváló becses borok (és pedig jól jövedelmező mennyiségben) teremnek, ott biztossággal kedvéért szintén alkalmazzuk a praeventiv-eljárást.

3. A mely vidéken a múlt évben a gomba nem lépett fel és a hol e mellett közepszerű borok teremnek s a jövedelem is közepszerű, ott megvárható, hogy mutatkozik-e a Peronosporának valami nyoma vagy nem? A szőlőt gyakrabban, ha lehet hetenkint vizsgáljuk meg és mihelyt a levelek alsó lapján a legkisebb törött cukorforma kivirágzásokat észrevesszük, azonnal fecskendezzünk.

A praeventiv első permetezés hazánk legdéli vidékein legczél szerűbben május 25-től június 1-ig, — az ország többi vidékein pedig június 1—8-ig terjedő időközben foganatosítandó. Ezen kívül rendszerint még két permetezés szükséges, még pedig, ha bordeauxi keveréket használunk, a második permetezés egy hónap múlva, a harmadik pedig a második permetezés és a szüret közötti időszak közepe táján végzendő. Ha pedig a kezelés „Eau céleste“-tel történik, a második permetezést 3—4 héttel az első után alkalmazzuk, a harmadikat pedig a déli vidékeken augusztus elején, egyebütt pedig augusztus közepe felé.

Ha Peronospora nagy mérvben nem lép fel, a mi viszonyaink közt évenként valószínűleg kétszeri permetezés is elegendő.

A permetezés költségeit Sajó Károly következőleg állapítja meg:

1. A bordeaux-i keverékből (2—3%) rézgálicz) egyszeri permetezéshez egy hektárra 400 liter, tehát egy kat. holdra 230 liter, egy

magyar holdra pedig 173 liter kell. A költségek egy hektárra:

	2%-os oldat:	3%-os oldat:
8—12 kg. rézgálicz 40 krjával	3.20	4.80
8—12 „ mész	0.08	0.12
1 1/2 napszám	1.05	1.05
Összesen	4.33	5.97

A fennebbi adatok egy kat. holdra átszámítva:

	2%-os oldat:	3%-os oldat:
4 1/2—7 kg. rézgálicz	1.80	2.80
4 1/2—7 „ mész	0.05	0.07
Napszám	0.57	0.57
Összesen	2.42	3.44

Egy magyar (1200 négyszögöles) holdra átszámítva:

	2%-os oldat:	3%-os oldat:
2 1/2—5 1/4 kg. rézgálicz	1.40	2.10
3 1/2—5 1/4 „ mész	0.04	0.05
Napszám	0.43	0.43
Összesen	1.87	2.58

Ezek a számadatok egyszeri permetezésre vonatkoznak. Háromszori permetezés tehát — a szerint a mint 2 vagy 3%-os rézgálicz-oldatot használunk — egy hektáron 13—18 frtba; egy kat. holdon 7 frt 30—10 frt 30 krba; egy magyar holdon pedig 5 frt 61—7 frt 70 krba kerül.

Az „eau céleste“-ből (rézgálicz és ammoniak keveréke) 400 liter kell egy hektárra egyszeri kezeléshez, tehát egy kat. holdra 230 liter, egy magyar holdra pedig 173 liter.

Egyszeri permetezés költségei tehát egy hektáron:

2 kgr. rézgálicz 40 krjával	=	—	frt 80 kr.
3 liter ammoniak (22%) a 40 kr.	=	1	„ 20 „
1 1/2 napszám 70 krjával	=	1	„ 05 „
Összesen		3	„ 05 „

Egy kat. holdon:			
1 1/6 kgr. rézgálicz	=	—	frt 47 kr.
4 1/2 liter ammoniak	=	—	„ 72 „
Napszám	=	—	„ 57 „
Összesen		1	„ 76 „

Egy magyar holdon:			
0.8 kgr. rézgálicz	=	—	frt 32 kr.
1 1/2 liter ammoniak	=	—	„ 53 „
Napszám	=	—	„ 43 „
Összesen		1	„ 28 „

Az eau céleste-tel való háromszori permetezés tehát egy hektáron 9 frt 15 kraa, egy kat. holdon 5 frt 28 krba, egy magyar holdon pedig 3 frt 84 krba kerül.

A permetezésre ma már sokféle permetező készülék van használatban. A legjobb ilyen készülék megállapítása végett az országos gazdasági egyesület 1890. évben Keszthelyen permetező-versenyt rendezett, melynek eredménye az lett, hogy az első díjat Vermorel villefranchei francia gyáros „Éclair“ nevű gépe, a másodikat Allweiler osztrák czég gépe, a harmadikat pedig Neukom Bálint és fiai verseczi czég gépe nyerte el. Ezenkívül elismerő oklevéllel lett kitüntetve: Planimek petau gyáros új permetezője; továbbá az „Anenir Viticole“ marseillei czég permetezője (bizományosa Szávost Alfons, Budapest, Arany János-utca), a „Weinlaube“ című lap kiadóhivatalának, Windberger bécsi czég, Leimstädter merani czég s a Clayton és Schutleworth czég permetezője.

Uj műtrágya-gyár Fiumében.

Ezennel van szerencsénk szíves tudomására hozni, hogy gyártási tevékenységünket újabban a műtrágya előállítására is kiterjesztettük és hogy fiumei gyárunkban ez idő szerint superphosphatot a következő két minőségben állítunk elő, u. m.:

1. Phosphorit-superphosphatot körülbelül 16%-nyi vízben oldható phosphorsav-tartalommal.

nedves földben egyaránt arra törekedve, hogy a fal csupasz részeit dus levézetű indáival befuttassa és betakarja. A vad szőlőnek ezen kívül az a nagyon jó tulajdonsága van, hogy virága sok mézet tartalmaz, tehát kitűnő méhlegelőül is szolgál, még pedig akkor is, a mikor a méhek főhordási ideje már elmúlt s más virágokban kevés mézet találnak. Egy másik, északi falak befuttatására igen alkalmas növény az olasz jázmin (aristolochia Siphon), szintén futó növény igen nagy kerek levelekkel. Kezdetben lassan növekszik s csak később vesz nagyobb dimenziókat, de azért igen csinos futónövény, melyet mindazoknak ajánlhatunk, a kik árnyas falaikat finomabb növénynyel akarják befuttatni. Ámbár a talajban ez sem válogat nagyon, mégis a jobb minőségű mélyebb rétegű talajt jobban szereti s azonkívül indáit rendezni kell, különben könnyen összekuszálódnak.

Piaczi értesítő.

Budapesti gabonafőzsde. Legújabb jelentés. Buza 76—81 kg. 9 frt 40 kr.—9 frt 85 kr. Rozs 70—72 kg. 7 frt 65 kr.—7 frt 80 kr. Árpa 60—66 kg. 6 frt.—kr.—6 frt 40 kr. Zab 39—41 kg. 6 frt.—kr.—6 frt 30 kr. Tengeri 73—75 kg. 5 frt 85 kr.—6 frt 95 kr. Köles 7 frt 40 kr.—7 frt 70 kr.

N.-Várad. Junius* 30. Tiszta buza 7 frt 02 kr. Elegybuza 5 frt 55 kr. Rozs 5 frt 25 kr. Árpa 4 frt 35 kr. Zab 2 frt 90 kr. Törökbuza 5 frt 05 kr. hlként. Széna kötetlen 2 frt 50 kr. Alomszalma 1 frt 20 kr. mmként. Marhahus 52 kr. kg.

Erdélyi piacok.

(Árak krajczárokhban.)

A piaci cikkek	Mérték	Brassó	Csikserede	Deés	Dicső-Szent-Márton	Erzsébet-város	Fogarás	Gy.-Szent-Miklós
Tiszta buza .	hl.	710	650	—	625	650	700	800
Elegy buza .	"	450	600	—	480	575	650	—
Rozs	"	450	525	—	480	500	450	550
Árpa	"	410	450	—	—	—	—	500
Zab	"	280	300	—	300	350	280	300
Törökbuza .	"	500	550	—	475	450	500	550
Széna	q.	190	300	—	300	200	200	250
Szalma	"	90	100	—	180	100	140	—
Tüzifa	km.	260	240	—	300	200	200	180
Marhahus . .	kg.	48	40	—	41	41	40	40
A hetivásár napja		VI/26	VI/24	—	VII/1	VI/27	VI/26	VI/27

A piaci cikkek	Mérték	Uj-Fehérvár	Ujvárad-Vásárhely	Maros-Vásárhely	Medgyes	Nagy-Enyed	Nagy-Szeben	Szegvár
Tiszta buza .	hl.	—	720	837	635	700	610	680
Elegy buza .	"	—	—	—	535	625	510	490
Rozs	"	—	460	770	445	525	440	440
Árpa	"	—	420	—	—	—	—	—
Zab	"	—	300	600	310	350	280	280
Törökbuza .	"	—	520	595	440	475	490	430
Széna	q.	—	350	290	110	450	150	140
Szalma	"	—	100	200	70	260	120	110
Tüzifa	km.	—	250	300	225	230	300	180
Marhahus . .	kg.	—	44	46	44	40	50	46
A hetivásár napja		—	VI/25	VI/25	VII/2	VII/2	VII/3	VI/25

A piaci cikkek	Mérték	Sepső-Szent-György	Szamosújvár	Szász-Régen	Szászváros	Székely-Ujvarhely	Sz-Somlyó	Torda
Tiszta buza .	hl.	630	—	635	625	675	—	—
Elegy buza .	"	600	—	560	575	600	—	—
Rozs	"	460	—	400	525	500	—	—
Árpa	"	350	—	—	—	—	—	—
Zab	"	280	—	285	300	320	—	—
Törökbuza .	"	480	—	460	500	500	—	—
Széna	q.	350	—	180	250	250	—	—
Szalma	"	150	—	120	180	150	—	—
Tüzifa	km.	160	—	260	80	240	—	—
Marhahus . .	kg.	44	—	36	40	44	—	—
A hetivásár napja		VI/29	—	VII/2	VI/27	VI/30	—	—

Kolozsvár, 1891. július 2. Tisztabuza 8 frt 50 kr. 9 frt. Rozs 6 frt 60 kr.—7 frt. Törökbuza 5 frt 70 kr. 5 frt 80 kr. Zab 5 frt 80 kr.—6 frt. Széna (legjobb) 2 frt 50 kr. Alomszalma 1 frt 40 kr. mm.-ként. Marhahus 50 kr. kg.

Állatvásárok.

Kolozsvár. Heti állatvásár július 1. és 2-án Szarvasmarha felhajtattott m. e. 250 drb; eladatott 153 drb. Ló felhajtattott mintegy 14 drb; eladatott 6 drb. Juh felhajtattott m. e. 40 drb; eladatott 20 drb. Sertés felhajtattott m. e. 400 drb; eladatott 256 drb.

Budapest-közbányai sertésvásár. Junius 26-án. Heti üzlet: Kissé emelkedett árak mellett elég kellemes. Heti átlag árak: magyar válogatott áru 260—360 kgr. nehéz 4 1/2—45 1/2 kr.; 180—260 kg. nehéz 45 1/2—46 1/2 kr.; öreg 300 kg. töl. 41—42 1/2 kr.; vidéki sertés 41—47 kr.; szerb 45—46 1/2 kr. tiszta kgrammonként Páronként 45 kg. életsúly levonás és 4% engedmény. Elesegárak: Tengeri új 6 frt 60 kr.; árpa 6 frt 90 kr. Közbányán átvéve.

Debreczen. Heti állatvásár június 29. és 30-ikán. (Eredeti tudósítás.) Szarvasmarha felhajtattott 1375 darab; eladatott 711 drb. Ló felhajtattott 695 drb; eladatott 269 drb. Sertés felhajtattott 3400 drb; eladatott 1828 drb. Általános irányzat: élénk.

Felelős szerkesztő és kiadó: Sz. Szakáts Péter.

NYILTTÉR.)*

Szives tudomásul!

5° Magyar papíráradéknak

ez év

Junius hó 1-én

esedékes szelvényeit

mai naptól fogva

DIJMENTESEN

beváltja,

REGALE-UTALVÁNYOKAT

illetve

KÖTVÉNYEKET

az esedékes kamatok külön megterítésével

teljesen a hivatalos árfolyam

jegyzés szerint fizeti

FOLLY VICTOR

18 (7—32.)

bank- és pénzváltó-üzlete
KOLOZSVART.

*) E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a szerk.

E rovaton csupán termelőik és állást adók vagy keresők hirdetései közölhetők de csak az esetben, ha a hirdetésért járó illeték előre beküldtetik. Kisebbség összeg postabélyegekből is beküldhető.

OLCSÓ KIS HIRDETÉSEK.

Csak azon levelekre adatik válasz, melyekhez az erre szükséges postabélyeg vagy levelező-lap mellékeltek.

Minden szó egyszeri közlése 1 kr; vastag betűkkel szedve 2 kr. Ha a hirdető fél ezime is közölve lesz, a hirdetési díjon kívül minden megjelenésnél még 30 kr. bélyegilleték jár.

Alkalmazást keres.

A kolozs-monostori gazdasági tanintézetet sikerrel végzett és több évi gyakorlattal bíró családtag gazdász kezelő gazdasági állást keres. Címe P. K. jegy alatt meg tudható a kiadóhivatalban.

Egy női ten szarmartó azonnal alkalmazást találhat Hol? megmondja a kiadóhivatal.

Eladás és vétel

Eladó repce Fiátfalvi biratokomon jó minőségű, kapált, tehát gazmentes repce-termés mutatkozik. Hajlandó vagyok ebből a sz.-kereszturi állomásra — mértékűként 20 frtjával (a jó minőségű új zsákokat is beleértve) — vetőmagnak küldeni. Ugron Zoltán. Fiátfalva, n. p. Sz.-Keresztur.

Kínáltaik megvételre egy egészen új, kitanúszerkezettű Tricycle 200 frtért (vételára 380 frt volt). Értekezhetni a kiadóhivatalban.

Keresetek egy 500—600 holdas földbirtok haszonbérletre. Ajánlatok D. jegy alatt a kiadóhivatalba intézendők.

Két jó karban levő göze-séplő garnitúra teljes felszereléssel eladó. Tudakozódhatni B. P. jegy alatt a kiadóhivatalban.

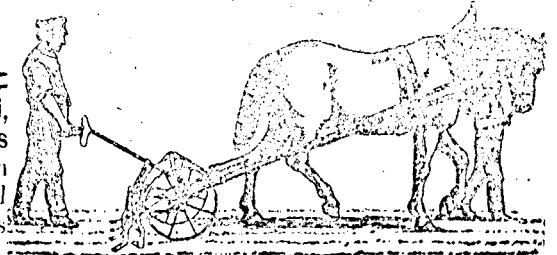
Hirdetmény.

Udvarhelyvármegye Bögöz-községében a Nagy-Küküllő folyón levő két Esztelő malom (mind-

kető 4 kövű) együttesen 3 vagy több évre haszonbérbe adó. Évi bér 1200 forint, avagy megfelelő mennyiségű gabona. Mindkét malom most lett újra építve és június hó 8-án átvehető. Bővebb felvilágosítást ad Ugron János Székely-Udvarhelyen.

SACK RUDOLF

világhírű talajmívelési eszközei és gépei és pedig: Közkezdveltségű egyetemes és mély mívelési (rajol) acél ekéi, kettős és hármas ekéi, boronái, továbbá sorba- és szorvavető-gépei — mint nemkülönbön: legkitűnőbb munkát végző kapáló és töltőgető ekéi egyszerű és egyetemes kapálógepei, valamint kézi kapáló eszközei eredeti minőségben csakis nálam kaphatók. Ugy ezeket, valamint más egyéb gazdasági gépeket, mint Amerikából importált Hicary-fából készült eredeti „Tiger” kaszáló és „Hollingsworth” gyűjtőgepeit jutányos árakon ajánlja

Minden egyes Sack-féle eszköz az itt látható képvel együtt van elítelve. Oly tárgy tehát, melyről ezen képvel egy hiányzik, nem eredeti Sack-gyártmány.

53. (8-x.)

Propper Samu,

Sack Rudolf magyarországi képviselője, Budapesten, Váci-körút 29.

„LÖVYTUS“ FAVIASZ.

A hazai kertészetekben ma már kizárólag csak is ezt használják *gyümölcsfák, rózsatövek* nemesítésére, *beteg fák* gyógyítására. *Napon nem olvad, hidegnek, esőnek ellentáll, bogarak nem bántják, a fát teljesen fedi, levegő nem hatol át rajta.* Kapható (9.) (26-52.)

az „I. erdélyi szab. vegyészeti gyárban“ és Tauffer Ferenc utódánál Kolozsvárt.

500 grammos doboz ára frt 1:30
300 „ „ „ „ —85
150 „ „ „ „ —45

Elismerő levelek küldettek több hazai és ausztriai gazd. akadémiák és szőlészeti iskolák, magán kertészeti és faiskolák által. Kitüntetére lett a bécsi, gráci, kolozsvári kiállításokon dícsérő-oklevéllel, a lütti kiállításon arany-éremmel. Aradon kiállítási éremmel.

ÚJ BANK- ÉS PÉNZVÁLTÓ-ÜZLET KOLOZSVÁRT.

Van szerencsém a t. cz. közönség becses tudására hozni, hogy Kolozsvárt, főter 13. sz. a. (br. Wessejényi-ház)

FOLLY VICTOR

váltótörvényszékiileg bejegyzett cég alatt

bank- és pénzváltó-üzletet nyitottam a következő üzletkörökkel:

Értékpapírok, arany és ezüst pénz nemek és külföldi bankjegyek vétele és eladása.

Kisorsolt értékpapírok és mindennemű kamatszelvek beváltása. Nyeremények leszámítolása és értékpapíroknak új szelvényekkel való ellátása.

Utalványok kiállítása a külföldre bármely értékben. — Igérvények elárúsítása.

Midőn vállalatomat a t. cz. közönség szives figyelmébe ajánlani bátorodom, egyszerszint kijelentem, hogy e téren való hosszas működése, továbbá úgy a kolozsvári, mint a felső pénzintézetekkel fenntartott széles körű és előnyös összeköttetésem azon kellemes helyzetbe hoztak, hogy t. megbízóimnak mindenkor a legnagyobb előnyöket biztosíthatom.

Értékpapírok és sorsjegyek kisorsolási utánnézését díjmentesen eszközölöm és készséggel szolgálok minden a banküzlet körébe vágó felvilágosítással

2 (27-52.)

Kiváló tisztelettel FOLLY VICTOR.

BALOGH JÓZSEF PUSKAMŰVES ÉS MECHANIKUS KOLOZSVÁRT.

Van szerencsém a n. é. helvi és vidéki közönség b. figyelmébe ajánlani **fegyver- és lőpor-raktáramat**, melyet főter, Báro Radák-ház, hátul az udvaron minden e szakmába vágó vadászati kellékekkel elláttam, u. m.: fegyverek a legközönségesebbtől a legjobb minőségig, lefoucheux és lancaster, továbbá szobafegyver, szobapisztoly és revolverek nagy választékban.

Lőporok különböző minőségben, serétek, golyók, üres és kész töltények a legjutányosabb árakban s mindenkor raktáron kaphatók.

Fegyverjavításokat, becseréléseket, villanycsengők bevezetését, villámhárítókat a legújabb szabadalom szerint eszközölök.

Továbbá galvanoplasztikai munkákat, u. m. aranyozás, ezüstölés, nickelés stb. a legjobb kivitelben és jutányosan teljesítek.

Vidéki megrendeléseket azonnal és pontosan eszközölök.

45. (8-20)

teljes tisztelettel
BALOGH JÓZSEF.

Alapított 1858-ban.

Ő es. és kir. fensége József főherceg udv. szállítója

Alapított 1858-ban.

WALSER FERENCZ

első magyar gép- és tűzoltószerek gyára, harang- és ércöntődéje Kolozsvárt, belmonostor-utca 12. szám.

Ajánlja gyártmányait, mint magyar különlegességet

KUTAKBAN

és mindennemű szivattyukban, tüzi- és kerti fecskendőkben.

Ajánlkozik

köz- és magán-fürdők

felszerelésére, szagmentes ürszékek felállítására.

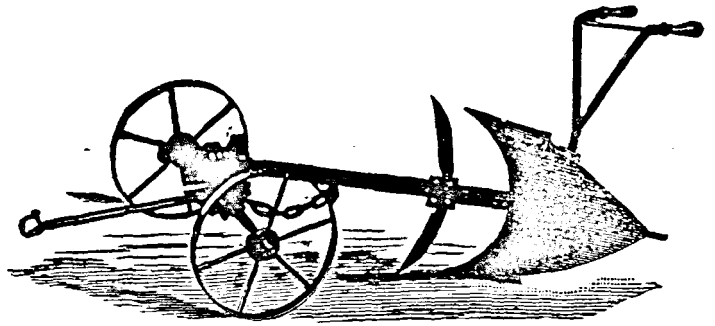
25. Elvállal (20-30.) teljes vízvezetékek és csatornázások berendezését, városok, földbirtokosok és magánzók részére, modern technikai alapon és kedvező feltételek mellett.

minden víziművi munka

gyors és pontos kivitelére. Képes árlapok és részletes költségtervezetek kívánatra díjmentesen küldetnek.

Egyetlen belföldi

szivattyu-gyár!

Simonffy István egyes váltó vagy hegyi ekéje.

(7.)

SIMONFFY ISTVÁN.

(26 52.)

gazdasági gépgyára, vas- és fémöntődéje Kolozsvárt, kultordanteza 48. szám.

Elvállal kijavításra mindennemű gépeket.

Elfogad megrendeléseket *gőzgépek, gőzszivattyúk, zúzógépek, malomszerkezetek, kút és vízvezetékek* elkészítésére.

Készletet tart *saját gyártmányából*, nevezetesen egyes, kettős, és három borozda- ekék és taligák új szerkezetű váltó- vagy hegyi ekék és boronákhoz, továbbá kézi és járgányos eséplőgépek, szelelő rosták, kukorica-morzsolók, szőlő-zúzók, borsajtók és több más gépekből, melyeket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánl.

Készítményei jóságáért és használható-ágáért felelősséget vállal

Árjegyzékek kívánatra hérmennyű küldetnek

Az Erdélyi Gazdasági Egylet Állatkiállítási Szakosztályának

az egyleti irodában lévő

nyilvántartási könyvébe

a következő eladó állatok vannak bejelentve:

40 darab félig hizott, fehér, magyar ökör.

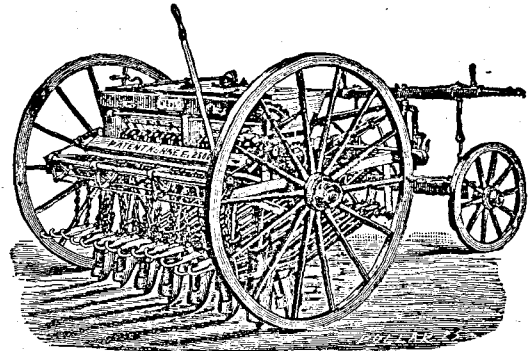
60 „ fiatal, fehér igás tulok

4 „ herélt hámos ló.

62. (4-x)

500 „ orbáncz ellen oltott malacz.

Bővebb felvilágosítást ad az erdélyi gazdasági egylet titkári hivatala Kolozsvárt (bel-középutca 11. sz.)

61. (1-26)

Bécs, 1890. Gazdasági kiállítás. Legmagasabb kitüntetés:

Nagy diszokmány!

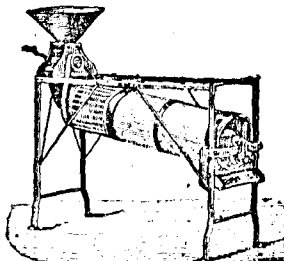
KÜHNE EDE

gazdasági gépgyára Mosonban (alakult 1856-ban.)

Főraktár: Budapest, VI., vaczi-körút 21.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek az általán kedvelt népszerű és több mint 10,000 példányban elterjedt kitűnő Hungaria-Drill sorvetőgépeit

Uj! Balance-Hungaria-Drill (Wabrosch szabad.) Legjobb sorvető hegyes vidékre. Könnyű és olcsó reparató gépek. Laacke-féle rét- és szántó-boronák. Turcsányi uj kéregtörője. Egy és kétvasú ekék, kapálók, töltőgépek, rosták, konkolyozók s minden más gazdasági eszközök készletben.

Árjegyzékek kívánatra.

